

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Aleše Roztočila a soudců JUDr. Tomáše Herce a Mgr. Petry Weissové v právní věci žalobkyně: **KONSIT a. s.**, IČO: 18630197, se sídlem Půlkruhová 786/20, Praha 6, zastoupená JUDr. Martinem Bohuslavem, advokátem se sídlem Italská 2581/67, Praha 2, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství,** se sídlem Masarykova 427/31, Brno, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 19. 5. 2023, č. j. 16664/23/5200-11431-713115, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 25. 9. 2024, č. j. 8 Af 14/2023-119,

takto:

I. Kasační stížnost se zamítá.

II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobkyni na náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti částku 39.022,50 Kč k rukám jejího zástupce JUDr. Martina Bohuslava, advokáta se sídlem Italská 2581/67, Praha 2, a to do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Věc se týká uplatnění úroků z dluhopisů jako nákladů vynaložených k dosažení, zajištění a udržení příjmů podle § 24 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, za situace, kdy tzv. korunové dluhopisy byly vydány daňovým subjektem (akciovou společností), následně však byly upsány jeho akcionáři a emisní kurs dluhopisů byl splacen započtením vůči pohledávce akcionářů vyplývající z jejich práva na podíl na zisku (dividendu). Řešena je právní otázka, zda za situace, kdy nebyly splněny podmínky pro použití § 23 odst. 7 zákona o daních z příjmů a byla zachována restriktivní opatření omezující daňovou účinnost těchto nákladů podle § 25 odst. 1 písm. w) a zk) v návaznosti na § 19 odst. 3 zákona o daních z příjmů, konkrétní okolnosti odůvodňovaly neuznání těchto nákladů z důvodu zneužití práva. Rozhodným bylo posouzení ekonomické racionality uvedených transakcí.

[2] Žalobkyně je obchodní společností, jejímž předmětem podnikání byla od jejího založení v roce 1991 stavební činnost. Od roku 2004 měla nastavenou dividendovou politiku, podle které měl být čistý hospodářský výsledek dělen rovnoměrně mezi společnost a její akcionáře. Po roce 2008 bylo z této dividendové politiky ustoupeno z důvodu hospodářské krize. Akcionáři žalobkyně se na jednání konaném dne 27. 4. 2011 shodli na tom, aby v nejbližším možném termínu hlasovali o výplatě dividendy z fondu nerozděleného zisku do výše 130.000.000 Kč a na návratu k původní dividendové politice v dalších letech, a to za předpokladu úspěšného vyřešení sporu s obchodní společností Zahradní čtvrť, a.s. (dále jen „společnost Zahradní čtvrť“). Tento spor byl následně urovnán uzavřením dohod o narovnání.

[3] Tři z pěti akcionářů žalobkyně v roce 2012 založili obchodní společnosti, které nahradily jejich zakladatele v pozici akcionářů žalobkyně. Akcionář Ing. Roman Vondráček založil obchodní společnost CIO GROUP a.s. (dále jen „společnost CIO GROUP“), která vznikla 30. 7. 2012 a zanikla výmazem z obchodního rejstříku dne 14. 6. 2019. Akcionář Ing. Pavel Exner založil obchodní společnost EP Invest Plus, s.r.o. (dále jen „společnost EP Invest Plus“), která vznikla dne 20. 8. 2012. Konečně akcionář Ing. Luděk Vošta založil obchodní společnost Ebiton s.r.o. (dále jen „společnost Ebiton“), která vznikla dne 7. 8. 2012.

[4] Dne 10. 9. 2012 se konala mimořádná valná hromada, která rozhodla o rozdělení zisku ve výši 35.000.000 Kč. Tato částka byla akcionářům vyplacena z vlastních zdrojů. Mimořádná valná hromada dne 10. 11. 2012 rozhodla o emisi dluhopisů, která byla dne 29. 11. 2012 registrována u centrálního depozitáře cenných papírů. Dne 30. 11. 2012 bylo vydáno 200.000.000 kusů listinných dluhopisů s desetiletou splatností, jmenovitou hodnotou 1 Kč a výnosem 8 % ročně. Další mimořádná valná hromada se konala dne 11. 12. 2012 a rozhodla o rozdělení zisku ve výši 81.071.777,60 Kč. Jednotliví akcionáři žalobkyně upsali dne 21. 12. 2012 celkem 80.026.000 kusů dluhopisů a současně uzavřeli s žalobkyní smlouvy o započtení, na jejichž základě byl emisní kurs dluhopisů splacen započtením vůči pohledávkám akcionářů vyplývajícím z jejich práva na dividendu. Posledně uvedená mimořádná valná hromada svým rozhodnutím takové započtení umožnila.

[5] Česká spořitelna, a.s. (dále jen „Česká spořitelna“) jako banka financující žalobkyni prostřednictvím dlouhodobě sjednané úvěrové linky s výplatou dividend a emisí dluhopisů souhlasila v lednu 2013. V průběhu roku 2013 bylo ve prospěch této banky zřízeno k dluhopisům zástavní právo a dluhopisy jí byly předány. Pohledávky z dluhopisů byly podřízeny ve prospěch pohledávek České spořitelny. Zpětný odkup dluhopisů provedla žalobkyně dne 16. 1. 2018.

[6] Finanční úřad pro Jihočeský kraj zahájil dne 17. 7. 2020 u žalobkyně daňovou kontrolu, jejímž předmětem byla daň z příjmů právnických osob za zdaňovací období let 2016 a 2017. Ukončena byla dne 10. 5. 2021 doručením oznámení o ukončení daňové kontroly a zprávy o daňové kontrole ze dne 30. 4. 2021, č. j. 1187436/21/2208-60561-303607 (dále jen „zpráva o daňové kontrole“). Správce daně v ní převážně odkázal na zprávu o daňové kontrole, jejímž předmětem byla daň z příjmů právnických osob za zdaňovací období let 2013 a 2014. Úroky obecně jsou daňově uznatelným nákladem, a to i v případě, že daňový subjekt použije úročené prostředky na výplatu dividend. Podle správce daně ale nelze úroky považovat za daňově účinný náklad, není-li primárním smyslem použití takového zdroje výplata dividend, nýbrž protiprávní eliminace daní při výplatě dividend.

Daňová kontrola prokázala, že dividendy byly vyvedeny coby nominální hodnota dluhopisů a tato nominální hodnota pak byla prostřednictvím zpětného odkupu vyplacena skrytým vlastníkům bez snížení o srážkovou daň a zároveň byly sníženy budoucí zisky žalobkyně. Hlavním cílem bylo podle správce daně úplně eliminovat srážkovou daň ve prospěch fyzických osob ovládajících žalobkyni. Správce daně proto konstatoval rozpor s cílem sledovaným § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů. Na základě výsledku daňové kontroly vydal Finanční úřad pro hlavní město Prahu dodatečné platební výměry ze dne 24. 5. 2021, č. j. 4658100/21/2006-51524-105578, za zdaňovací období roku 2016, a č. j. 4658467/21/2006-51524-105578, za zdaňovací období roku 2017. Každým z nich žalobkyni stanovil daň z příjmů právnických osob vyšší o částku 1.216.380 Kč a penále ve výši 243.276 Kč.

[7] Proti oběma dodatečným platebním výměrům se žalobkyně bránila odvoláním. Žalovaný (dále jen „stěžovatel“) seznámil žalobkyni ve smyslu § 115 odst. 2 daňového řádu s dokazováním provedeným v odvolacím řízení. Podstatnou část obsahu seznámení se zjištěnými skutečnostmi a výzvy k vyjádření se v rámci odvolacího řízení ze dne 22. 3. 2023, č. j. 10412/23/5200-11431-713115 (dále jen „seznámení vydané v odvolacím řízení“), tvořilo doplnění odůvodnění odvoláním napadených rozhodnutí o jejich stěžejní důvody. Zpráva o daňové kontrole za zdaňovací období let 2016 a 2017 totiž ve významné míře toliko odkazovala na zprávu o daňové kontrole za zdaňovací období let 2013 a 2014. Žalobkyně krátce reagovala tvrzením, že rozhodnutí o návratu k původní dividendové politice bylo přijato již v roce 2011, tedy ještě před předložením návrhu zákona měnícího zdanění korunových dluhopisů. Emise dluhopisů tak měla jasný ekonomický smysl mající původ v minulosti. Zároveň není pochyb o tom, že emise dluhopisů byla veřejná, což plynulo jak z emisních podmínek, tak ze snahy o získání externích investorů. To, že právo zneužito nebylo, dokresluje i kratší splatnost dluhopisů oproti jiným případům řešeným v judikatuře Nejvyššího správního soudu. Kratší splatnost odpovídá účelu, pro který byly dluhopisy vydány, tedy financování výplaty podílu na zisku.

[8] O odvolání žalobkyně rozhodl stěžovatel v záhlaví uvedeným rozhodnutím tak, že je zamítl a dodatečné platební výměry potvrdil. Stěžovatel shrnul posloupnost relevantních okolností a vztahy mezi žalobkyní a jejími akcionáři. V roce 2011 se s ohledem na situaci na trhu a situaci žalobkyně všichni akcionáři shodli na odsunutí dividendové politiky. V následujícím roce stejní akcionáři, kteří rozhodli o emisi dluhopisů, odsouhlasili výplatu dividend, přestože podle vlastního tvrzení žalobkyně krize trvala. Žalobkyně v průběhu času měnila zdůvodnění emise dluhopisů. Stěžovatel dále popsal postupnou výplatu dividend a započtení na upsané dluhopisy s tím, že z dividend vyplacených fyzickým osobám byla odvedena srážková daň. Žalobkyně některé důkazní prostředky správci daně nepředložila. Rozhodování o souvisejících skutečnostech bylo v rukou stále stejných spojených fyzických osob a z časové souslednosti jednotlivých kroků je zřejmé, že struktura transakcí byla vytvořena účelově s cílem snížení základu daně o úrokové náklady z vydaných dluhopisů. Pokud žalobkyně neměla finanční prostředky k výplatě dividendy, mohli akcionáři její výplatu odložit stejně jako v roce 2011. Z časového sledu jednotlivých kroků tak dospěl stěžovatel k závěru, že nenastal žádný finanční tok a nebyly získány nové finanční prostředky od nových investorů. Účelovost je nade vši pochybnost prokázána úpisem dluhopisů právě v hodnotě, která v součtu s chybně vypočteným úrokem za období od úpisu do konce roku 2012 odpovídala právě hodnotě dividend, o jejichž vyplacení bylo rozhodnuto. Jestliže byly pohledávky a závazky z popsaných transakcí uhrazeny

započtením, nelze jako převažující účel shledat ekonomické důvody. Žalobkyně tedy neprokázala, že prodejem korunových dluhopisů bylo dosaženo primárního účelu emise dluhopisů a že tato transakce měla ekonomicky racionálně odůvodnitelný smysl.

[9] Městský soud v Praze (dále jen „městský soud“) k žalobě napadeným rozsudkem zrušil rozhodnutí stěžovatele a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Dospěl k závěru, že daňové orgány neprokázaly zneužití práva žalobkyní při výplatě dividend a emisi dluhopisů. Rozhodnou byla otázka, zda emise korunových dluhopisů měla skutečný ekonomický účel. Pokud by jej nebylo možné vysledovat, pak by logicky následovalo konstatování o zneužití práva. Městský soud přisvědčil žalobkyni v tom, že smyslem její existence je generovat zisk akcionářům, proto lze pochopit snahu akcionářů po několikaleté přestávce dosáhnout výplaty dividend. Současně ale považoval za prokázané, že žalobkyně nedisponovala dostatečnými prostředky na to, aby dividendy vyplatila z vlastních zdrojů, aniž by to ohrozilo realizaci projektů a vlastní fungování. Akcionáři tak mohli upřednostnit buď realizaci projektů za cenu prodloužení období bez výplaty dividend, nebo výplatu dividend provést z vlastních zdrojů, čímž by ale omezili rozvoj žalobkyně, nebo výplatu dividend financovat z cizích zdrojů, což by umožnilo realizaci projektů za cenu zatížení úroky. Městský soud připustil určitou samostatnost společnosti a jejích akcionářů s tím, že zájem akcionářů na dosažení vlastního zisku se může dostat do rozporu se zájmy společnosti.

[10] Vysvětlení, že dluhopisy v reakci na nezájem třetích osob upsali akcionáři a uhradili je započtením vůči pohledávce z přiznané dividendy, považoval městský soud za věrohodné. Fakticky tak akcionáři přistoupili k ponechání dividendy ve společnosti, čímž zajistili její další fungování a rozvoj, výměnou za úroky. Za osoby stojící „vně“ korporace je vzhledem k úpravě akciových společností třeba považovat i akcionáře. Ti, přestože neinvestovali do žalobkyně nové peníze, se rozhodli ponechat jí na další investice své finanční prostředky, které mohli obdržet formou dividend. V řízení bylo prokázáno, že tyto prostředky žalobkyně investovala do dalších projektů. Stěžovatel neprokázal, že by žalobkyní zvolené řešení bylo ekonomicky neracionální a samoúčelné ve snaze o vytvoření podmínek pro dosažení daňově optimálního řešení. Městský soud naopak v jednání žalobkyně ekonomický smysl shledal.

II. Kasační stížnost

[11] Stěžovatel podal proti rozsudku městského soudu kasační stížnost z důvodů, které podřazuje pod § 103 odst. 1 písm. a) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), navrhuje jej zrušit a věc vrátit městskému soudu k dalšímu řízení. Napadený rozsudek považuje za nepřezkoumatelný, neboť městský soud v jeho úvahách pominul některé skutkové okolnosti zjištěné daňovými orgány. Kromě toho nahlížel ekonomickou racionalitu jednotlivých kroků izolovaně, aniž by se zabýval komplexním posouzením případu. Stěžovatel trvá na tom, že veřejná nabídka dluhopisů, ke které městský soud přihlédl, nebyla dostatečně prokázána. Městský soud zcela pominul okolnosti účtování o celé transakci a nepředložení listinných důkazů týkajících se změny akcionářské struktury, ze kterých stěžovatel také dovozoval zneužití práva.

[12] Neobstojí závěr, že by financování výplaty dividend v roce 2012 prostřednictvím emise dluhopisů bylo racionální. Krize ve stavebnictví podle stěžovatele nedává vysvětlení k emisi dluhopisů, jelikož ty byly použity na výplatu dividend. Městský soud nevěnoval

dostatečnou pozornost ani tomu, že v době emise dluhopisů byli akcionáři a vlastníci dluhopisů shodnými osobami a akciové společnosti sloužily jen k zakrytí této skutečnosti. Emisí dluhopisů nebyly získány žádné zdroje, nýbrž jen přeskupena pasiva v rozvaze. Za problematické stěžovatel považuje převedení části dividend na skryté vlastníky prostřednictvím emise dluhopisů, čímž byla eliminována srážková daň jinak z dividend odváděná. Současně nebylo zdaněno odvádění zisků žalobkyně prostřednictvím úroků z korunových dluhopisů. Prostředky tak byly vyvedeny formou dividend nesnížených o srážkovou daň a vyplacení úroků, aniž by byly získány prostředky za účelem posílení vlastního kapitálu. Podle stěžovatele jedinými reálnými toky finančních prostředků byly úroky a zpětné odkupy dluhopisů.

[13] V posuzované věci byl podle stěžovatele splněn objektivní i subjektivní prvek zneužití práva. Podmínky podle § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů sice byly formálně splněny, transakce ale nevedly k získání žádných finančních prostředků. Jejich skutečným smyslem bylo získání daňové výhody vytvořením umělých podmínek pro její dosažení, což bylo umožněno propojeností zúčastněných osob. Mezi kroky žalobkyně, které stěžovatel rekapituluje, a získáním daňové výhody je patrná příčinná souvislost a všechny zjištěné nestandardní okolnosti spolu souvisí a vzájemně se podporují. Jednání žalobkyně nemělo racionální opodstatnění. Stěžovatel poukazuje na povahu právních, ekonomických a personálních vztahů mezi emitentem a upisovateli dluhopisů a transakce spojené s emisí a upsáním dluhopisů. Propojenost zúčastněných osob umožnila jednání, jehož výsledkem byly daňově účinné úrokové náklady a nezdanění příjmů upisovatelů, čímž byla uměle vytvořena situace, která je v rozporu s účelem zákona.

[14] Městský soud považuje akcionáře a současně členy statutárních orgánů za osoby stojící vně žalobkyně, jde však o nesprávný pohled, jak vyplývá z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 11. 2019, č. j. 6 Afs 376/2018-46. Ve skutečnosti jsou upisovatelé dluhopisů a žalobkyně spojenými osobami. Akcionáři žalobkyně se v průběhu roku 2012 změnili. Původní akcionáři, kterými byly fyzické osoby, byli nahrazeni společnostmi, které byly původními akcionáři téměř zcela vlastněny. Právě tito původní akcionáři se později stali vlastníky dluhopisů vydaných žalobkyní. Právnické osoby, které se staly novými akcionáři žalobkyně, správci daně nedoložily žádné z požadovaných listin. Tyto společnosti zastírají vztah mezi žalobkyní a skrytými vlastníky dluhopisů za účelem dosažení osvobození podílů na zisku, pročež jde o tzv. *buffery*. Právě skrytí vlastníci přebírali od žalobkyně dluhopisy. Nově vzniklé obchodní společnosti nevyvíjely žádnou ekonomickou činnost a nedisponovaly žádným dlouhodobým hmotným majetkem, zaměstnanci, finančními prostředky ani pohledávkami. Tyto společnosti nepřijaly na své bankovní účty platby za převod dluhopisů, z čehož stěžovatel dovozuje, že jejich skrytí vlastníci za ně nic neuhradili a dosáhli vyvedení naakumulovaných zisků žalobkyně v částce převyšující jejich podíly na dluhopisech. Konstrukcí emise dluhopisů při zapojení nových obchodních společností byl obejit účel ustanovení zákona o daních z příjmů s cílem neoprávněně snížit daňové povinnosti.

[15] Zjištěné skutečnosti nelze zaměňovat s právním názorem městského soudu, že akcionáři sledují zhodnocení pro co nejvyšší vlastní zisk, což může být v rozporu s objektivními zájmy společnosti. Emise dluhopisů byla žalobkyní použita k výplatě dividend akcionářům a prvním vlastníkům „*v jedné osobě*“, avšak za podmínek, kdy jednotlivé spojené fyzické osoby žalobkyně kontrolovaly z pozice akcionářů, v případě právnických osob

prostřednictvím svých vlastníků a statutárních zástupců. Uvedenou transakcí byly pouze nahrazeny závazkové vztahy. Nově vzniklí akcionáři (společnosti CIO GROUP, EP Invest Plus a Ebiton, které vznikly teprve v roce 2012) stěží mohli vyvíjet tlak na výplatu dividend, které nebyly v důsledku hospodářské krize již několik let vypláceny.

[16] V posuzované věci rozhodly stejné osoby jak o rozdělení zisku, tak o emisi dluhopisů. Záměrem nebylo nalezení externího zdroje financování, jestliže emise dluhopisů byla realizována z důvodu výplaty dividend. Účelovost emise nade vši pochybnost plyne z toho, že byly upsány dluhopisy, jejichž hodnota odpovídá součtu dividend a úroků do konce roku 2012, jak tyto úroky nesprávně vypočetla žalobkyně. Představenstvo plnilo vůli valné hromady, která volila a odvolávala jeho členy, a původní akcionáři byli zastoupeni v jejích volených orgánech.

[17] Vůči městským soudem odkazovanému rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 3. 2010, č. j. 5 Afs 25/2009-98, č. 2070/2010 Sb. NSS, se stěžovatel vymezuje označením zásadní odlišnosti. Žalobkyně využila odlišný dluhový instrument. Zatímco stěžovatelka z odkazovaného rozsudku využila bankovní úvěr a získala tak opravdové cizí zdroje, žalobkyně využila dluhopisy, které upsali její akcionáři a byl mezi nimi proveden zápočet. Nebyly získány žádné cizí zdroje, ani noví potenciální investoři.

[18] Stěžovatel trvá na tom, že v daňovém řízení žalobkyně veřejnou nabídku dluhopisů neprokázala. O přijetí dluhopisů k obchodování na regulovaném ani jiném trhu nepožádala a neprokázala její tvrzení o nabídce dluhopisů v Obchodním věstníku. Nabídka dluhopisů Podnikatelské družstevní záložně časově předcházela emisi dluhopisů. Nemůže tudíž být důkazem o reálném nabízení vydaných dluhopisů a stěžovatel ji dále v kasační stížnosti označuje pouze za průzkum trhu. Další nabídky se týkaly jen menší části vydaných dluhopisů. Tyto nabídky vzbuzují podezření, že jejich smyslem bylo zajistit i jiné vlastníky k zastření toho, že dluhopisy byly od počátku určeny akcionářům žalobkyně. Na uvedených skutečnostech podle stěžovatele nelze stavět prokázání veřejné nabídky vydaných dluhopisů.

[19] Městský soud vyhodnotil celkový sled událostí nesprávně a vyjádřil se jen k některým událostem. Zcela stranou ponechal zúčtování souvisejících transakcí. To vykazuje známky nestandardností, které žalobkyně nijak nevysvětlila a které podle stěžovatele měly za cíl zakrýt to, že podíl na vlastnictví dluhopisů neodráží podíly jednotlivých akcionářů na žalobkyni, nýbrž jejich podíly na dividendách. Neobstojí argument, že emisí dluhopisů bylo zabráněno odtoku finančních prostředků z titulu výplaty dividend, neboť o rozdělení zisku rozhodly stejné osoby jako o emisi dluhopisů. Stěžovatel poukazuje také na to, že výplata dividend podléhala schválení Českou spořitelnou. Ta by souhlas neudělila, pokud by výplatou dividend byla snížena likvidita. Tvrzení městského soudu, podle něhož byly prostředky ponechané žalobkyni v důsledku emise dluhopisů opravdu investovány do následných projektů žalobkyně, nereflektuje podstatné skutkové okolnosti. Stěžovatel se věnuje zpětnému prodeji dluhopisů žalobkyni, přičemž finanční prostředky měly být použity na připravovaný projekt „*Panorama Plzeň*“. Žalobkyně neměla prostředky, jak ovlivnit vlastníky dluhopisů k jejich prodeji. Prodejem byl realizován prospěch vlastníků dluhopisů, nikoliv žalobkyně. V době odkupu dluhopisů nevykazovalo *cash flow* žalobkyně žádné zlepšení oproti období jejich emise. Dále se stěžovatel věnuje smlouvám o zastavení dluhopisů a jejich podřízení pohledávkám České spořitelny. Těmito smlouvami vlastníci dluhopisů vědomě zhoršili svou pozici. Nelze proto vejít na argumentaci městského soudu,

že hospodářskou činností akciové společnosti je též přinášet prospěch akcionářům zpravidla v podobě dividend. Není vyloučeno ani poskytnutí v budoucnu vymahatelné pohledávky.

[20] Předmětem započtení byly jedny a tytéž finanční prostředky. Žalobkyně vydala dluhopisy, upsaly je shodné spojené osoby a emise dluhopisů sloužila k „zajištění" finančních zdrojů na výplatu dividend akcionářům. Pohledávky a závazky tak vznikly z účelově na sebe navazujících kroků a byly uhrazeny započtením, tedy bez jakéhokoliv finančního toku. Převažujícím účelem nebyly důvody ekonomické, ale daňové spočívající ve snížení základu daně.

[21] Nesprávně městský soud použil právní názory vyslovené v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 7. 2024, č. j. 10 Afs 16/2023-78, č. 4630/2024 Sb. NSS. Ten se sice zabýval zneužitím práva v souvislosti s podílem na zisku, avšak v souvislosti s osvobozením od daně podle § 19 zákona o daních z příjmů. Oproti tomu v posuzované věci mělo být zneužito právo při uplatnění úrokových nákladů z dluhopisů vydaných žalobkyní. Jediným cílem transakcí souvisejících s emisí, úpisem a platbou dluhopisů i s použitím získaných zdrojů, které byly vytvořeny mezi spojenými osobami, bylo získat daňovou výhodu. Objektivní i subjektivní kritéria jsou založena na odlišných skutečnostech, než z jakých vycházel městským soudem odkazovaný rozsudek.

III. Vyjádření žalobkyně a další podání účastníků

[22] Žalobkyně ve svém vyjádření navrhla kasační stížnost zamítnout. Uvedla, že řadou na sebe navazujících důkazů prokázala ekonomický smysl emise dluhopisů i souvisejících transakcí. Emise dluhopisů byla důsledkem souběhu tehdy již 8 let platné dividendové politiky, zájmů jednotlivých akcionářů a finanční situace žalobkyně. Nastala až poté, co se nepodařilo získat jiný zdroj financování a o dluhopisy nebyl na trhu zájem. Stěžovatel neprokázal, že by hlavním či převažujícím smyslem emise dluhopisů bylo získání nedovolené daňové výhody.

[23] Zájmy akcionářů a managementu žalobkyně nebyly shodné, jak tvrdí stěžovatel. Ekonomickou racionalitu emise dluhopisů dokládají okolnosti, které jí předcházely, a to již od roku 2004, kdy byla přijata dividendová politika žalobkyně. Ta byla v letech 2005 až 2008 plněna a v letech 2009 až 2011 přerušena z důvodu negativních okolností ohrožujících *cash flow* žalobkyně. Žalobkyně popisuje motivaci akcionářů k obnovení dividendové politiky. Podle dohody akcionářů ze dne 27. 4. 2011 se tak mělo stát v případě úspěšného vyřešení sporu se společností Zahradní čtvrť, což se skutečně stalo a byly uzavřeny dohody o narovnání. V roce 2012 z posouzení ekonomické situace žalobkyně vyplynulo, že k výplatě dividend nemohou být využity vlastní prostředky žalobkyně. Existující úvěrový rámec ale nebyl žalobkyni navýšen a proběhl neúspěšný pokus o nalezení externích zájemců o dluhopisy. Akcionáři žalobkyně pak dluhopisy upsali 21. 12. 2012, přičemž započtením byla uhrazena část dividendy. Zřízení zástavního práva k dluhopisům a podřízení pohledávek bylo požadavkem České spořitelny, pročež na základě těchto skutečností nelze činit závěr o zneužití práva. Žalobkyně zároveň uvádí, že k nemožnosti navýšení úvěrového rámce, k hledání externích zájemců o dluhopisy a k následnému zastavení dluhopisů směřovaly stěžovatelem odmítnuté důkazní návrhy. Konečně zpětný odkup dluhopisů v roce 2018 byl umožněn zlepšením *cash flow* žalobkyně s ohledem na splacení části jejích pohledávek. Dále žalobkyně tyto okolnosti podrobněji vysvětluje.

[24] Přiznáním dividend akcionářům vzniká skutečná, právně vymahatelná pohledávka. Podle žalobkyně tak neplatí, že emisí dluhopisů nebyly získány finanční prostředky. Emise dluhopisů zajistila žalobkyni disponibilní prostředky, které žalobkyni umožnily financovat její podnikatelské záměry. Tyto projekty žalobkyně ve vyjádření ke kasační stížnosti rekapituluje a popisuje jejich vliv na svou majetkovou situaci v období kolem roku 2012. Tím mělo být prokázáno, že přiznání dividend i jejich následné uhrazení započtením na emisní kurs dluhopisů vydaných žalobkyní bylo důsledkem žalobkyní popsaných objektivních okolností, nikoliv zneužití práva. Ani pohledávka za žalobkyní ani emise dluhopisů nebyly vytvořeny uměle.

[25] K samotné kasační stížnosti žalobkyně uvádí, že napadený rozsudek nepovažuje za nepřezkoumatelný. Dokládá to i konkrétní polemika stěžovatele s právním posouzením městského soudu. To, že se sporné transakce odehrály mezi spojenými osobami ani městský soud nezpochybňoval a žalobkyně tuto skutečnost nikdy neskrývala. Majetek akcionářů a žalobkyně nicméně nelze považovat za jeden celek, v němž by přiznání dividend nemělo pro akcionáře žádné praktické důsledky. Tvrzení, že žalobkyně uměle vložila mezi ni a její akcionáře další společnosti, je ničím nepodloženou domněnkou stěžovatele. Tyto společnosti měly v záměrech původních akcionářů svůj smysl, dodnes jejich záměrům slouží a identitu původních akcionářů nijak nezastírají. Jejich identitu nemohly zakrýt ani nejasnosti v účetnictví žalobkyně. Pokud stěžovatel uvádí, že částka závazků z dluhopisů neodpovídá hodnotě dluhopisů ani při započtení úroků, pomíjí, že při účtování úhrady jejich emisního kursu byl k nominální hodnotě dluhopisů přičten i jejich alikvótní úrokový výnos.

[26] Žalobkyně popírá, že by ve své argumentaci měnila zdůvodnění emise dluhopisů. Jednotlivá vysvětlení, která k ní dosud v řízení uplatnila, existují vedle sebe a navzájem se doplňují. V tomto smyslu se vyjádřila již v žalobě. Přesvědčení stěžovatele, že nabídka předcházející datu emise dluhopisů nemůže prokazovat snahu o nabízení dluhopisů jiným osobám, je nesprávné, jak stěžovateli vysvětlil již městský soud. S odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 6. 2024, č. j. 8 Afs 246/2022-61, žalobkyně uvádí, že zastavení dluhopisů a podřízení pohledávek bylo požadováno Českou spořitelnou. Nejde proto o nestandardní skutečnost, na jejím základě by mohlo být usuzováno na zneužití práva.

[27] Závěrem žalobkyně uvádí paralely s městským soudem odkazovaným rozsudkem Nejvyššího správního soudu č. j. 10 Afs 16/2023-78. Ten se sice týká skutkově odlišné věci, jeho východiska spojená se zneužitím práva jsou použitelná i ve věci žalobkyně. Především jde o rozložení důkazního břemene. Žalobkyně na základě uvedeného rozsudku činí závěr, že aby mohl stěžovatel vyslovit závěr o zneužití práva, musel by prokázat, že stejného výsledku mohla žalobkyně dosáhnout bez vydání dluhopisů. To však neučinil.

[28] Stěžovatel v reakci na vyjádření žalobkyně setrval na důvodnosti kasační stížnosti. K účtování o dluhopisech žalobkyně ve svém vyjádření pominula, že naběhlý úrok byl pro zápočet využit v chybné výši. Hodnota pohledávky z úpisu dluhopisů účtovaná na účtu 3750100 byla zvýšena o snížení nákladových úroků, ačkoliv o naběhlé úroky měl být zvýšen závazek z emise dluhopisů účtovaný na účtu 4730100. Argumentace rozsudkem Nejvyššího správního soudu č. j. 8 Afs 246/2022-61 je podle stěžovatele nová a účelová. Z odkazovaného rozsudku ale plyne, že ne každý požadavek třetí strany vylučuje automaticky zneužití práva.

Stěžovatel trvá na tom, že žalobkyně zneužila právo. Finanční angažovanost České spořitelny neklesla tak, aby to ohrozilo financování provozu žalobkyně, která zároveň naplno nevyužívala ani sjednanou úvěrovou linku. Zároveň stěžovatel vyjadřuje domněnku, z jakého důvodu Česká spořitelna souhlasila s výplatou dividend a emisí dluhopisů. Mělo tomu být právě proto, že tyto transakce nijak neovlivnily likviditu, solventnost ani výši pracovního kapitálu žalobkyně a zároveň si zajistila kontrolu nad budoucími peněžními toky vyvolanými touto transakcí. Stěžovatel nesouhlasí s tím, že výplata dividend započtením na pohledávku žalobkyně z emise dluhopisů byla důsledkem skutečností popisovaných žalobkyní. Byl to předem připravený scénář.

[29] Žalobkyně reagovala vysvětlením domnělého nesprávného účtování o pohledávce z emise dluhopisů. Nepovažuje jej za skutečnost nasvědčující zneužití práva. Kromě toho nesprávnost vytýkaná stěžovatelem plyne z nepochopení emisního kursu dluhopisů, který je tvořen jejich jmenovitou hodnotou a úrokem za dobu, která uplynula od data emise do úpisu. Tím je eliminován úrok, který by jinak upisovateli náležel i za dobu před úpisem dluhopisů, tedy před poskytnutím prostředků žalobkyni. Tento postup je v souladu se zákonem i emisními podmínkami a účetnictví žalobkyně jej věrně odráží. Odkaz na rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 8 Afs 246/2022-61 je sice nový, není ale samostatnou námitkou. Jelikož byl tento rozsudek vydán po uplynutí lhůty pro podání žaloby, argumentace jím není nepřípustná a žalobkyně trvá na tom, že Česká spořitelna neposkytla držitelům dluhopisů jinou možnost než přistoupit na jí požadované podmínky. Nejde tudíž o skutečnost, která by svědčila o zneužití práva. Spekulace o postupu České spořitelny jsou nepodložené, neboť stěžovatel v daňovém řízení neprovedl navrhovaný výslech zaměstnankyně České spořitelny. Žalobkyně nesouhlasí ani s tím, že by od počátku dluhopisy měly být upsány jejími akcionáři. Taková skutečnost nebyla stěžovatelem prokázána. Původ samotné výplaty dividend lze vysledovat dlouho před účinností právní úpravy umožňující vydání korunových dluhopisů s nezdaněnými úrokovými výnosy, a teprve v roce 2012 bylo rozhodnuto o financování této výplaty prostřednictvím emise dluhopisů. Ani společnosti, které podle stěžovatele měly zakrýt skutečné upisovatele dluhopisů, nevznikly s tímto cílem. Vznikly z legitimních důvodů a nemohly sloužit k zastírání skutečných vztahů.

[30] Stěžovatel v dalším podání opětovně zdůraznil, že o úrocích z dluhopisů bylo účtováno nesprávně a že jde o jednu z indicií svědčících o zneužití práva. Poukázal na změnu v argumentaci žalobkyně, kdy podle žaloby jednání s Českou spořitelnou o úvěrovém financování výplaty dividend ani nebyla vedena a nyní v časové ose uvedl „*srpen 2012 Neúspěšná vyjednávání s Českou spořitelnou o sjednaného úvěrového rámce*“. K tvrzením žalobkyně ohledně v daňovém řízení neprovedených svědeckých výpovědí stěžovatel uvedl, že osoby, které kasační stížnost nepodaly, nemohou svými podáními rozšiřovat důvody kasační stížnosti.

[31] V další reakci žalobkyně zopakovala vysvětlení k emisnímu kursu dluhopisů a dodala, že stěžovatel na její konkrétní tvrzení nijak nereagoval. Ve své argumentaci k jednání s Českou spořitelnou stěžovatel smísil jednání o úvěrovém rámci k financování výplaty dividend a nutnosti plnit ostatní požadavky spočívající v podřízení dluhopisů tak, aby nebylo ohroženo čerpání úvěrového rámce na každodenní provoz žalobkyně.

IV. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[32] Nejvyšší správní soud konstatuje, že kasační stížnost je přípustná, byla podána osobou k tomu oprávněnou, včas a z důvodů, které zákon připouští. Za stěžovatele jedná pověřená osoba s vysokoškolským právnickým vzděláním, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie. Bylo tak možné přezkoumat rozsudek městského soudu v mezích rozsahu kasační stížnosti a v ní uplatněných důvodů, jakož i z hlediska možných vad, k nímž by bylo třeba přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[33] Kasační stížnost není důvodná.

[34] Žalobkyně si v daňových přiznáních na daň z příjmů právnických osob za zdaňovací období let 2016 a 2017 uplatnila jako daňově uznatelný výdaj podle § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů úroky z jí vydaných listinných dluhopisů s desetiletou splatností, jmenovitou hodnotou 1 Kč a výnosem 8 % ročně. Stěžovatel tento výdaj jako daňově uznatelný neuznal, neboť v jeho uplatnění shledal zneužití práva. Vydání dluhopisů, jejichž 80.026.000 kusů bylo dne 21. 12. 2012 upsáno jednotlivými akcionáři žalobkyně a uhrazeno započtením na jejich pohledávku, která jim vznikla rozhodnutím valné hromady o rozdělení zisku, totiž nemělo být ekonomicky racionální. Jelikož se městský soud s tímto hodnocením neztotožnil, Nejvyšší správní soud se k námitkám stěžovatele zabýval především ekonomickým smyslem vydání dluhopisů, jehož následkem vznikla žalobkyni povinnost hradit jejich vlastníkům ročně úrok. Právě od posouzení této otázky se odvíjí závěr, zda žalobkyně zneužila právo.

IV.a K namítané nepřezkoumatelnosti napadeného rozsudku

[35] Stěžovatel namítá nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku spočívající v nedostatku důvodů rozhodnutí. Městský soud neměl zohlednit všechny jím zjištěné okolnosti. Pro nedostatek důvodů jsou nepřezkoumatelná taková rozhodnutí, u nichž není z odůvodnění zřejmé, jakými úvahami se soud při hodnocení skutkových i právních otázek řídil a jakým způsobem se vyrovnal s argumenty účastníků řízení (např. rozsudek NSS ze dne 29. 7. 2004, č. j. 4 As 5/2003-52), nebo v nichž zcela opomenul vypořádat některou z námitek uplatněných v žalobě (např. rozsudky NSS ze dne 8. 4. 2004, č. j. 4 Azs 27/2004-74, nebo ze dne 18. 10. 2005, č. j. 1 Afs 135/2004-73, č. 787/2006 Sb. NSS). Soud nicméně nemá povinnost reagovat na každou dílčí argumentaci a tu obsáhle vyvrátit. Jeho úkolem je vypořádat se s obsahem a smyslem žalobní argumentace (srov. rozsudek NSS ze dne 3. 4. 2014, č. j. 7 As 126/2013-19). Podstatné je, aby se ve svém rozhodnutí věnoval všem stěžejním námitkám účastníka řízení, což může v některých případech konzumovat i vypořádání některých dílčích a souvisejících námitek (např. rozsudek NSS ze dne 24. 4. 2014, č. j. 7 Afs 85/2013-33).

[36] Městský soud výslovně neuvážil o každé okolnosti, kterou vzal stěžovatel za podklad pro závěr o zneužití práva žalobkyní, to však bez dalšího nemá za následek nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku. Je tomu tak z vícero navzájem se doplňujících důvodů. V první řadě je soudní řízení správní vystavěno na zásadě dispoziční, pročež je povinností soudu reagovat na námitky žalobce. Ten podanou žalobou určuje rozsah soudního přezkumu, ale také vymezuje důvody, pro které je považuje za nezákonné (srov. rozsudek NSS ze dne 14. 2. 2008, č. j. 7 Afs 216/2006-63). Svůj význam mají i výše shrnuté podmínky, za nichž může být stanovení daňové povinnosti odůvodněno zneužitím práva.

To přichází v úvahu jedině v případě, že zkrácení daňové povinnosti představuje primární účel posuzovaných transakcí. Platí tedy, že pokud krajský (městský) soud shledá zřetelný ekonomický smysl těchto transakcí, jako to učinil v posuzované věci, nemůže závěr o zneužití práva obstát. Skutečnosti, ke kterým nepřihlédl, v takovém případě nelze považovat za okolnosti dokládající zneužití práva. Tím není nijak dotčena možnost, aby stěžovatel v kasační stížnosti uvedl argumenty, pro které má za to, že soudem opomenutá okolnost je pro posouzení věci stěžejní. V kasační stížnosti tak ostatně bez obtíží činí.

[37] Podle stěžovatele měl městský soud v rozporu se správním spisem konstatovat, že dluhopisy byly nabízeny veřejně, ačkoliv veřejná nabídka dluhopisů nebyla dostatečně prokázána. Ani stěžovatel ale nepopírá, že součástí spisového materiálu jsou důkazní prostředky, z nichž je zřejmá snaha oslovit s nabídkou dluhopisů i zájemce stojící zcela mimo žalobkyni. Městský soud se uvedenou otázkou zabýval (body 55 až 59 napadeného rozsudku). Podle jeho názoru i zjišťování zájmu investorů stojících mimo společnost v době před samotnou emisí dluhopisů dokládá, že dluhopisy byly veřejně nabízeny. Stěžovatel ve svém rozhodnutí dospěl k závěru, že žalobkyně nemohla dluhopisy nabízet před jejich emisí. Z uvedeného je zřejmé, že městský soud vycházel se shodných skutkových okolností, které mají oporu ve správním spisu a na základě přezkoumatelné úvahy tyto okolnosti po právní stránce hodnotil odlišně. Ani v posouzení této otázky tak napadený rozsudek netrpí nepřezkoumatelností.

IV.b Zneužití práva jako důvod neuznání úroků z tzv. korunových dluhopisů jako nákladu podle § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů

[38] Podle § 24 odst. 1 věty první zákona o daních z příjmů „[v]*ýdaje (náklady) vynaložené na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů se pro zjištění základu daně odečtou ve výši prokázané poplatníkem a ve výši stanovené tímto zákonem a zvláštním předpisy*“. Musí jít o výdaje vážící se k „*aktivitám, které dávají z ekonomického hlediska smysl*“, sledují ekonomicky racionální účel a nejsou samoúčelné (rozsudek NSS ze dne 17. 12. 2007, č. j. 1 Afs 35/2007-108). Vždy je třeba zohlednit skutečnou ekonomickou podstatu právních vztahů, s nimiž dané výdaje souvisejí (srov. rozsudek NSS ze dne 20. 12. 2006, č. j. 2 Afs 39/2006-75, č. 1660/2008 Sb. NSS). Posouzení jejich oprávněnosti vyžaduje, aby byl u nich správce daně schopen takový účel identifikovat.

[39] Uznatelnými náklady mohou být také úroky, k jejichž placení se daňový subjekt jako emitent zaváže vydáním dluhopisů podle zákona č. 190/2004 Sb., o dluhopisech, ve znění pozdějších předpisů. Ekonomický smysl emise dluhopisů spočívá obecně v tom, že jde o „*pobídku k financování podnikání získáním finančních prostředků dluhem z cizích zdrojů* […], *že primárním smyslem emise dluhopisů je zajištění externího zdroje financování, čili získání dodatečného kapitálu*“ (rozsudek NSS ze dne 31. 5. 2022, č. j. 4 Afs 376/2021-60, bod 31).

[40] Podle § 178 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013, „[a]*kcionář má právo na podíl na zisku společnosti (dividendu), který valná hromada podle hospodářského výsledku schválila k rozdělení*“. Částka určená k vyplacení jako podíl na zisku společnosti nesměla být vyšší, než byl hospodářský výsledek účetního období vykázaný v účetní závěrce snížený o povinný příděl do rezervního fondu a o neuhrazené ztráty minulých let a zvýšený o nerozdělený zisk minulých let a fondy vytvořené ze zisku, které společnost může použít podle svého volného uvážení (odst. 6). Podíl akcionáře na zisku

společnosti byl splatný do tří měsíců ode dne, kdy bylo přijato usnesení valné hromady o rozdělení zisku, pokud stanovy nebo rozhodnutí valné hromady nestanovily něco jiného (odst. 7).

[41] Při posuzování daňové uznatelnosti úrokových nákladů nelze získáním finančních prostředků rozumět jen transakce, které povedou k okamžitému navýšení objemu volných finančních prostředků. Daňově uznatelným nákladem může být i úrok z úvěrového nástroje využitého jen ke splnění jiného závazku, neboť jeho přímým důsledkem je uvolnění finančních prostředků, které by jinak musel daňový subjekt využít k úhradě splatného závazku „*ze svého*“. Nejvyšší správní soud v minulosti ve vztahu k úvěru použitému k výplatě dividendy uvedl, že „*závisí čistě na podnikatelském rozhodnutí daňového subjektu, zda pro něj bude výhodnější financovat výplatu dividendy z vlastních či cizích zdrojů. Oba tyto postupy jsou legitimní a mají srovnatelný dopad na náklady daňového subjektu a jeho očekávané zdanitelné příjmy.* [...] *Rozhodne-li se společnost, že bude zadržovat svůj zisk, aby měla později volné finanční prostředky na výplatu dividendy akcionářům, je možné, že bude muset z tohoto důvodu financovat své investiční či provozní výdaje z cizích zdrojů, s čímž ovšem budou spojeny náklady, zejména ve formě úroků z takových úvěrů (nepřistoupí-li ke krácení těchto plánovaných výdajů, což by ovšem negativně ovlivnilo její očekávané příjmy). Rozhodne-li se naopak společnost financovat výplatu podílů na zisku z cizích zdrojů, může prostředky, které by musela jinak k tomuto účelu vyhradit, průběžně používat k financování svých provozních či investičních výdajů, jež slouží k dosažení, zajištění či udržení zdanitelných příjmů. Není žádný racionální důvod k tomu, aby společnost, která zvolí druhou jmenovanou obchodní strategii, byla daňově znevýhodněna oproti společnosti, jež zvolí strategii první, tedy aby úroky z úvěru na provozní či investiční výdaje společnosti [nejde-li o úroky dle § 25 odst. 1 písm. a) zákona o daních z příjmů] při použití volných prostředků k výplatě podílů na zisku byly daňově uznatelné, zatímco úroky z úvěru na výplatu podílů na zisku při použití volných prostředků na provozní či investiční výdaje daňově uznatelné nebyly*“ (srov. již zmíněný rozsudek NSS č. j. 5 Afs 25/2009-98).

[42] Týkají-li se úrokové náklady korunových dluhopisů (dluhopisů s jmenovitou hodnotou 1 Kč), které byly vydány v období od 15. 7. 2011 do 31. 12. 2012, je třeba upozornit na některé zvláštnosti zákonné úpravy. Prvně uvedeným dnem nabyla účinnosti novela zákona o daních z příjmů provedená zákonem č. 188/2011 Sb., kterou byla do § 36 odst. 3 daňového řádu zákona o daních z příjmů vložena věta, že „[d]*aň z příjmů vybíraná zvláštní sazbou se zaokrouhluje na celé koruny dolů*“. Uvedené pravidlo mělo za následek, že v případě daně z příjmů vybírané srážkou podle zvláštní sazby daně, která se počítala samostatně za každý jednotlivý cenný papír, byly úroky z korunových dluhopisů sice zdaňovány 15% srážkovou daní, ta však s ohledem na výši úrokového příjmu činila 0 Kč. Fakticky tak byly tyto dluhopisy zatíženy nulovou daní z příjmu. Teprve novela daňového řádu provedená zákonem č. 192/2012 Sb., který nabyl účinnosti dne 1. 1. 2013, tento režim zaokrouhlování změnila. Přechodné ustanovení čl. IV bod 2 tohoto zákona stanoví, že „[p]*ro úrokový příjem z dluhopisu emitovaného přede dnem nabytí účinnosti čl. III bodu 6 tohoto zákona se použije ustanovení § 36 odst. 3 zákona č. 586/1992 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti čl. III bodu 6 tohoto zákona*“ (blíže ke korunovým dluhopisům srov. nález Ústavního soudu ze dne 30. 4. 2025, sp. zn. I. ÚS 2693/23).

[43] Tehdejší zákonná úprava tak umožňovala, aby vydání korunových dluhopisů sledovalo cíl úrokového příjmu na straně jejich vlastníka, který je zatížen nulovou daní z příjmů. Pakliže si proto daňový subjekt, který vydal korunové dluhopisy, uplatňuje jím

zaplacené úroky jako účelně vynaložené náklady podle § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů, správce daně musí i tento možný ekonomický účel zvažovat při posouzení, zda vydání dluhopisů bylo vynaloženo na dosažení, zajištění nebo udržení zdanitelných příjmů emitenta, nebo zda sledovalo jiný, byť z hlediska zájmů zúčastněných osob rovněž racionální účel, který ale daňovou uznatelnost výdajů nezakládá.

[44] Uplatnění daňových nákladů musí sledovat výše vyjádřený účel stanovený v § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů. Nesmí jít o prostředek, kterým by daňový subjekt neoprávněně získal daňovou výhodu. Uplatní se zákaz zneužití práva, který je od 1. 4. 2019, kdy nabyla účinnosti novela daňového řádu provedená zákonem č. 80/2019 Sb., výslovně vyjádřen v § 8 odst. 4 daňového řádu, že „[p]*ři správě daní se nepřihlíží k právnímu jednání a jiným skutečnostem rozhodným pro správu daní, jejichž převažujícím účelem je získání daňové výhody v rozporu se smyslem a účelem daňového právního předpisu*“. Tento zákaz se uplatnil již dříve. Nejvyšší správní soud podotýká, že je třeba „*pečlivě rozlišovat situaci, kdy daňový subjekt volí z různých do úvahy přicházejících alternativ, které mají svůj samostatný smysl, tu, která je pro něho daňově nejvýhodnější, což je legitimní, právem aprobovaný postup, od situace, kdy právě jediným smyslem dané činnosti či transakce je získání nelegitimního daňového zvýhodnění*“ (rozsudek NSS ze dne 17. 12. 2007, č. j. 1 Afs 35/2007-108).

[45] Daňová uznatelnost úrokových nákladů je otázkou vnitrostátního práva. Evropská unie nedisponuje pravomocí legislativně harmonizovat vnitrostátní předpisy v oblasti přímých daní, včetně daně z příjmů právnických osob. I v oblasti daní z příjmů však lze při posouzení, zda bylo v daňové oblasti zneužito právo, vycházet z formalizovaného testu zneužití práva, který Soudní dvůr Evropské unie (dále jen „Soudní dvůr“) zformuloval ve vztahu k dani z přidané hodnoty v několika svých rozhodnutích (rozsudky ze dne 14. 12. 2000, C-110/99 *Emsland-Starke*, a ze dne 21. 2. 2006, C-255/02 *Halifax a další*). Podle tohoto testu jde o zneužití práva, existuje-li současně objektivní a subjektivní zneužití (unijního) práva. Objektivní prvek spočívá v tom, že navzdory formálnímu splnění podmínek stanovených (unijním) právem je získání daňového zvýhodnění v rozporu s cílem (účelem) dotčených pravidel. Subjektivní prvek spočívá v existenci záměru získat výhodu plynoucí z (unijních) norem umělým vytvořením podmínek pro její dosažení, respektive v tom, že hlavním účelem posuzovaných transakcí je podle všech objektivních okolností získání daňového zvýhodnění (srov. rozsudek rozšířeného senátu NSS ze dne 16. 10. 2008, č. j. 7 Afs 54/2006-155, č. 1778/2009 Sb. NSS). S ohledem na ochranu legitimního podnikání lze plátci daně odepřít nárokované právo z titulu zneužití práva pouze v případě, že jeho relevantní hospodářská činnost nemá jiné objektivní vysvětlení než získání nároku vůči správci daně, a přiznání práva by bylo v rozporu se smyslem a účelem použitých ustanovení (srov. rozsudek NSS č. j. 6 Afs 376/2018-46, body 31 až 24, 39 a 48 a judikaturu tam uvedenou).

[46] Nejvyšší správní soud připomíná svůj závěr, že „*v praktické rovině se rozdíl mezi objektivním a subjektivním kritériem zneužití práva v oblasti přímých daní může stírat*“ (rozsudek NSS ze dne 26. 4. 2022, č. j. 10 Afs 289/2021-42, č. 4358/2022 Sb. NSS, bod 28). Ustanovení § 24 zákona o daních z příjmů je do značné míry vystavěno na principu, podle něhož se jako daňově účinné uznávají jen reálné, nikoliv uměle vytvořené náklady. Tato „*umělost*“, která má být posuzována za účelem naplnění subjektivní podmínky zneužití práva, může odůvodnit i daňovou neúčinnost sporného nákladu. Pokud již správce daně dospěl k závěru, že výdaje slouží k dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů, „*bude*

velmi obtížné nalézt argumentaci, proč takové výdaje současně představují zneužití práva z objektivního hlediska, konkrétně jak takové výdaje materiálně popírají účel právní úpravy, ačkoli byly využité k zákonem předvídaným účelům. Daňové právo navíc již na mnohé možné excesy reaguje prostřednictvím jiných nástrojů (např. upravení základu daně podle § 23 odst. 7 zákona o daních z příjmů). Zákaz zneužití práva lze přitom aplikovat až jako prostředek ultima ratio“ (rozsudek NSS ze dne 6. 2. 2026, č. j. 21 Afs 139/2025-74, bod 41).

[47] Jde-li o smysl subjektivního kritéria, tím „*je na základě objektivních okolností každého případu dovodit, zda konkrétní jednání daňového subjektu mohlo mít jiné vysvětlení než snahu o neoprávněné získání daňové výhody*“ (rozsudek NSS č. j. 10 Afs 289/2021-42, bod 31). Daňové orgány mohou vzít při zkoumání subjektivní podmínky zneužití práva v úvahu propojenost daňového subjektu a jiných osob účastnících se jednání, které vedlo k neférovému získání daňové výhody, nejde ale o definiční znak subjektivní podmínky (srov. rozsudek NSS č. j. 10 Afs 289/2021-42, bod 31). Současně platí, že taková propojenost sama o sobě neprokazuje zneužití práva. I propojené subjekty obecně mohou vstupovat do vzájemných právních vztahů, přičemž i v takových případech platí, že o zneužití práva půjde jedině tehdy, bude-li získání daňové výhody primárním smyslem těchto vztahů. To ostatně dokládá například úprava převodních cen v § 23 odst. 7 zákona o daních z příjmů, která usiluje o nápravu zkreslených daňových důsledků daných právě vzájemnou propojeností zúčastněných subjektů, aniž by takové právní vztahy zakazovala coby zneužití práva.

[48] Konečně podstatou použití zásady zákazu zneužití práva je snaha o to, aby byl nastolen takový stav, jako by právo zneužito nebylo (srov. rozsudek Soudního dvora C-255/02 *Halifax a další*, bod 94). Jeho výsledkem by tak mělo být odčerpání neoprávněně získané výhody (rozsudek NSS ze dne 14. 11. 2019, č. j. 6 Afs 376/2018-46, bod 55).

[49] Rozložení důkazního břemene v případě, že důvodem stanovení daně je zneužití práva, upravuje § 92 odst. 3 písm. f) daňového řádu, ve znění účinném od 1. 4. 2019, který je legislativním zapracováním pravidel historicky vyplývajících z judikatury. Podle tohoto zákonného ustanovení správce daně prokazuje „*skutečnosti rozhodné pro posouzení účelu právního jednání a jiných skutečností rozhodných pro správu daní, jejichž převažujícím účelem je získání daňové výhody v rozporu se smyslem a účelem daňového právního předpisu*“.

[50] S ohledem na výše shrnutá kritéria zneužití práva musí správce daně prvně definovat smysl a účel právního předpisu, jehož použití v důsledku vedlo ke zneužití práva, a následně popsat a prokázat okolnosti, z nichž usuzuje na to, že primárním cílem transakce bylo získání daňové výhody. Platí, že „[s]*mysl je třeba hledat v konkrétních okolnostech, nikoliv v tom, že správce daně má zajistit co nejvyšší platbu daně. Např. u daně z příjmu je smyslem podrobit dani vybrané příjmy, avšak za současného zohlednění zákonem uznaných nákladů a daňových osvobození, výhod, úlev atd. Další povinností správce daně je prokázat a vysvětlit převažující účel jednání daňového subjektu. Jinými slovy, správce daně musí zjistit všechny v úvahu přicházející účely jednání a následně prokázat, že získání daňové výhody mezi nimi ‚hraje prim‘*“ (rozsudek NSS č. j. 10 Afs 16/2023-78, bod 75).

IV.c Ekonomická racionalita transakce

[51] Pro posouzení věci je stěžejní, zda postup žalobkyně a jejích akcionářů spočívající v emisi dluhopisů, rozhodnutí o rozdělení zisku a započtení závazku k výplatě dividend proti

pohledávce na splacení emisního kursu dluhopisů lze v jejich vzájemné spojitosti při zohlednění ekonomické situace žalobkyně v roce 2012 považovat za ekonomicky racionální. Městský soud, aniž by se vyjádřil ke všem skutečnostem, které stěžovatel popsal, v uvedeném postupu ekonomickou racionalitu shledal. Stěžovatel s tímto závěrem naopak nesouhlasí a uvedené jednání považuje za zneužití práva.

[52] Nejvyšší správní soud podotýká, že obchodní korporace je samostatný subjekt s vlastními právy, povinnostmi a majetkem, které jsou odlišitelné od práv, povinností a majetku jejích členů. Jakkoliv akcionáři ovlivňují rozhodování a směřování akciové společnosti, její jmění zůstává odděleno od jmění jejích akcionářů. To lze považovat za podstatu zákonného vymezení právní subjektivity korporace. Nelze tedy klást rovnítko mezi jmění akciové společnosti a jmění jejích akcionářů. Přenechá-li akcionář vlastní prostředky k užití akciové společnosti, aniž by je do akciové společnosti vložil, jde z pohledu akciové společnosti a jejího účetnictví o prostředky cizí.

[53] Takovými cizími prostředky byl v případě žalobkyně uhrazen její existující závazek vůči akcionářům, a i ten je třeba v souladu s výše uvedeným vnímat jako závazek vůči třetím osobám. Samotná skutečnost, že žalobkyně vydala dluhopisy za účelem získání cizích prostředků použitelných k výplatě dividend a tyto byly upsány akcionáři žalobkyně, nevylučuje daňovou účinnost nákladů na úroky z těchto dluhopisů. Obdobně se uplatní závěry, které vyslovil Nejvyšší správní soud v rozsudku č. j. 5 Afs 25/2009-98, podle nichž jsou úrokové náklady daňově uznatelným nákladem i v případě, kdy je úvěr použit k financování výplaty dividend. Ačkoliv se takto získané prostředky neprojeví v účetnictví daňového subjektu navýšením volných prostředků, nýbrž toliko nesnížením aktuálně dostupných prostředků, může to být přínosem pro generování budoucích zdanitelných příjmů. Uvedené platí nehledě na to, zda je výplata dividend realizována z prostředků získaných z komerčního úvěru poskytnutého osobou odlišnou od akcionáře, nebo formou dluhopisů upsaných akcionářem.

[54] Obdobně v rozsudku ze dne 24. 2. 2025, č. j. 7 Afs 257/2023-204, Nejvyšší správní soud vyslovil, že „*úhrada závazku (úvěru) může být v obecné rovině postupem vedoucím k udržení a zajištění zdanitelných příjmů, protože daňový subjekt si tímto způsobem vytváří podmínky pro následné dosažení zdanitelných příjmů, tj. finanční prostředky vynakládá ‚v souvislosti' se získáním zdanitelných příjmů*“ (bod 56). V uvedené věci byl závazek z úvěru za osobami ovládajícími tehdejší žalobkyni nahrazen vydanými dluhopisy.

[55] Tím není řečeno, že neexistují důvody, pro které zákon může uznatelnost těchto nákladů omezit [jak to činí např. v § 25 odst. 1 písm. w) zákona o daních z příjmů pro některé případy, kdy je věřitel osobou spojenou ve vztahu k dlužníkovi]. Není-li však stanoveno jinak, nelze jejich posouzení jako uznatelných nákladů ve smyslu § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů předem vyloučit. Rovněž není vyloučeno, že takovému posouzení budou bránit zjištění o zneužití práva.

[56] Je namístě připomenout, že mimořádná valná hromada žalobkyně dne 10. 9. 2012 rozhodla o rozdělení zisku ve výši 35.000.000 Kč, načež žalobkyně dividendy uhradila akcionářům z vlastních zdrojů. Další její mimořádná valná hromada dne 10. 11. 2012 rozhodla o emisi dluhopisů ve jmenovité hodnotě 1 Kč a v počtu 200.000.000 kusů s roční úrokovou sazbou 8 %. Dluhopisy byly vydány dne 30. 11. 2012, čemuž měla předcházet

nabídka části dluhopisů vybraným třetím osobám, která ale nebyla úspěšná. Následně mimořádná valná hromada dne 11. 12. 2012 rozhodla o další výplatě dividend. Z nerozděleného zisku minulých let, který v té době činil 112.503.949 Kč mělo být rozděleno 81.071.777,60 Kč. Právo na výplatu dividendy bylo možné oboustranně započíst vůči případnému nároku žalobkyně na úhradu dluhopisů, jestliže akcionáři společnosti využijí svého práva upsat dluhopisy žalobkyně.

[57] Stěžovatel nezpochybňuje, že cizí prostředky poskytli žalobkyni její akcionáři, důvod doměření ale spatřuje ve zneužití práva a uvedená skutečnost je v tomto ohledu rozhodnou objektivní okolností. Zdůrazňuje, že emisí dluhopisů nebyly získány žádné nové zdroje. Právě tvrzení, že žalobkyně emisí dluhopisů pouze uhradila závazek k výplatě dividend a žádné nové zdroje nezískala, se v různých obměnách opakovaně objevuje v argumentaci stěžovatele. Jelikož ale ve smyslu odkazované judikatury samo uvolnění vlastních prostředků pro podnikání tím, že k úhradě existujícího závazku je použito cizích zdrojů, může postačovat k daňové uznatelnosti úroků, uvedená skutečnost nepředstavuje rozhodnou okolnost pro závěr o zneužití práva. Proto ani měnící se zdůvodnění emise dluhopisů není okolností jednoznačně nasvědčující zneužití práva. Jednotlivá vysvětlení nejsou vzájemně rozporná. Přestože dluhopisy v první řadě posloužily ke splnění závazku na výplatu dividend, ve smyslu výše uvedeného byly zprostředkovaně využity k ekonomickému růstu žalobkyně.

[58] Nejvyšší správní soud nepřehlédl, že valná hromada žalobkyně rozhodla nejen o vydání dluhopisů, ale posléze také o tom, že emisní kurs dluhopisů upsaných akcionáři bude možné uhradit započtením na závazek, který jí vznikl rozhodnutím o rozdělení zisku. Záleželo tak právě na posouzení akcionářů žalobkyně, zda upřednostní výplatu dividend nebo umožní žalobkyni tyto prostředky využít při další ekonomické činnosti. Nakonec bylo realizováno řešení, že dluhopisy upsali samotní akcionáři a emisní kurs dluhopisů byl uhrazen započtením vůči pohledávkám z přiznaných dividend. Tím vznikla situace, kdy si akcionáři zajistili dividendy ve výši, kterou umožňoval aktuální zisk společnosti, jejich výplatu ze zdrojů žalobkyně však prostřednictvím dluhopisů oddálili s tím, že v mezidobí jim bude hrazen pouze úrok z nich. Takovýto postup byl z hlediska akcionářů nepochybně ekonomicky racionální, neboť tím eliminovali riziko, že by ekonomická situace žalobkyně v budoucnu vyplacení dividend ve stejné výši neumožňovala. Otázka, od níž se odvíjí posouzení daňové účinnosti uplatněných nákladů, nicméně zní, zda bylo toto řešení ekonomicky racionální i z hlediska žalobkyně.

[59] Znovu je třeba připomenout závěry rozsudku Nejvyššího správního soudu č. j. 5 Afs 25/2009-98, podle něhož vydané dluhopisy vedly k získání finančních prostředků, které žalobkyně použila k úhradě existujícího závazku. Financování dividend z cizích zdrojů sice zatížilo hospodaření žalobkyně úrokovým nákladem, zároveň jí ale umožnilo zachování volných finančních prostředků, které tvořily zůstatek na účtu nerozděleného zisku minulých let, pro další ekonomickou činnost (na provoz a investice). Stejně tak by tomu bylo, jestliže by dividendy byly financovány z prostředků získaných upsáním dluhopisů jiným subjektem. Popsaná transakce tak byla ekonomicky racionální i pro ni.

[60] Nesprávnost tvrzení stěžovatele, že žalobkyně emisí dluhopisů nezískala žádné nové prostředky, popírá naplnění objektivního kritéria zneužití práva. Jak ale již bylo uvedeno výše, v případě zneužití práva týkajícího se daně z příjmů objektivní a subjektivní kritérium

do značné míry splývají. Přestože žalobkyně získala cizí prostředky k úhradě existujícího závazku a úrokové náklady z těchto cizích prostředků jsou daňově uznatelné, nelze vyloučit že by takový stav byl zúčastněnými subjekty vyvolán uměle za účelem neoprávněné daňové výhody a ve skutečnosti by z ekonomického pohledu nepřinášel reálný prospěch. Důkazní břemeno ohledně této motivace ale nese správce daně a takový postup by vyžadoval komplexní argumentaci osvětlující, z jakého důvodu takové výdaje současně představují zneužití práva z objektivního hlediska, konkrétně jak takové výdaje materiálně popírají účel právní úpravy.

[61] Podstatou zneužití práva je odčerpání neoprávněně získané daňové výhody a nastolení takového stavu, jako by právo zneužito nebylo. Jelikož mělo být zneužito právo na odečtení úrokových nákladů od základu daně žalobkyně, stavem „*očištěným od zneužití práva*“ by musela být situace, kdy vůbec nevyvstala potřeba financování z cizích zdrojů. To by přicházelo v úvahu, pokud by byla celá struktura transakcí, která v posuzované věci obnáší jen výplatu dividend a jejich financování vydanými dluhopisy, vytvořena účelově, nebo by výplatu dividend nebylo třeba financovat z cizích zdrojů.

[62] Stěžovatel má za to, že žalobkyně a její akcionáři vytvořili uměle celou strukturu transakcí (srov. bod 104 rozhodnutí stěžovatele). V kasační stížnosti (v jejím bodu 35) uvádí pod jedenácti odrážkami okolnosti, z nichž usuzuje na zneužití práva. Z těchto jedenácti okolností je ale sedm odvozeno od toho, že akcionáři upsali dluhopisy vydané žalobkyní namísto okamžité výplaty dividend a jejich právo na dividendu bylo započteno proti závazku k zaplacení upsaných dluhopisů. Nejvyšší správní soud podotýká, že rozhodnutí valné hromady o rozdělení zisku, jak plyne z výše uvedeného, nelze bez dalšího považovat za projev zneužití práva. Nepochybně lze uvažovat nad tím, nakolik je v situaci, kdy žalobkyně sice vykazovala dostatečný zůstatek na účtu nerozděleného zisku minulých let, nedisponovala však likvidními finančními prostředky k výplatě dividend z vlastních zdrojů, rozhodnutí o rozdělení zisku vhodné. Jen z tohoto důvodu jej ale nelze označit ze ekonomicky iracionální. Pokud musí společnost k výplatě dividend využít cizích zdrojů, jde o projev určitého upřednostnění vlastních zájmů akcionářů nad zájmy společnosti. S městským soudem lze souhlasit v tom, že zájmy akcionářů a akciové společnosti se nemusí vždy zcela překrývat.

[63] Z hlediska daňové povinnosti žalobkyně již není rozhodné, zda cizí zdroje na výplatu dividend získala prostřednictvím úvěru, nebo dluhopisů upsaných akcionáři. V rovině daně z příjmů tato volba nevedla k odlišným důsledkům oproti získání cizích prostředků od třetího subjektu. V obou případech by žalobkyni vznikly úrokové náklady. Pokud by měla být vztahem žalobkyně a jejích akcionářů ovlivněna jen výše úrokové sazby, pak je prostředkem k nápravě neoprávněně získané daňové výhody použití § 23 odst. 7 zákona o daních z příjmů.

[64] Skutečnost, že tři z původních akcionářů žalobkyně založili před výplatou dividend nové obchodní korporace, na které převedli akcie žalobkyně, nemá vliv na výši její daně z příjmů právnických osob. Dividenda vyplácená právnické osobě, která je daňovým rezidentem České republiky, je od daně osvobozena podle § 19 odst. 1 písm. ze) bodu 1 zákona o daních z příjmů, zatímco v případě fyzické osoby o osvobozený příjem nejde. Popsaný postup tak mohl být na straně akcionářů motivován snahou vyhnout se srážkové dani z vyplacených dividend zneužitím těch zákonných ustanovení, z nichž plyne

osvobození příjmu mateřské společnosti z podílů na zisku jí vlastněných společností. Bez ohledu na tuto kvalifikaci by ovšem žalobkyně dividendy vyplatit musela a financovala by je z cizích zdrojů. Odlišnost by tkvěla jen v osobách, kterým byly dividendy vyplaceny a v daňových důsledcích z toho plynoucích pro konkrétní akcionáře.

[65] Vzhledem k tomu, že Nejvyšší správní soud považuje rozhodnutí o rozdělení zisku žalobkyně a následnou výplatu dividend prostřednictvím dluhopisů za ekonomicky racionální, nelze jakýkoliv význam z hlediska zneužití práva přikládat ani tomu, že akcionáři upsali právě tolik dluhopisů, aby na úhradu jejich emisního kursu mohla být započtena pohledávka každého z nich na výplatu dividend. To lze naopak považovat za projev užití dluhopisů právě k ekonomicky motivovanému jednání. Pokud by snahou žalobkyně (a ostatně i jejích akcionářů) bylo emisí dluhopisů především maximalizovat daňovou výhodu, mohly být upsány další dluhopisy. Ostatně žalobkyně vydala dluhopisy v počtu 200.000.000 kusů a akcionářům byla krátce před tím vyplacena dividenda ve výši 35.000.000 Kč.

[66] Nejvyšší správní soud nepopírá, že v případě zneužití práva může zneužívající povahu uměle vytvořeného schématu transakcí dokládat právě jeho vytvoření tak, aby mohly být vzájemně započteny pohledávky a závazky bez faktického přesunu finančních prostředků. V posuzované věci ale celé schéma transakcí sestává ze dvou vzájemných právních vztahů: práva na výplatu dividendy ve vztahu akcionáře a akciové společnosti a práva na splacení emisního kursu dluhopisu ve vztahu emitenta a upisovatele dluhopisů. První z nich je založen zákonem a volbu mají akcionáři pouze v tom, zda rozhodnou o rozdělení zisku, nebo nikoli. Započtení pohledávky z něho na závazek z druhého z uvedených právních vztahů představuje legitimní způsob splnění závazku. Ze samotné existence těchto právních vztahů a využití zákonné možnosti započtení, nelze na zneužití práva usuzovat. Tím spíše nemůže jít o zásadní skutečnost, na které by byl závěr o zneužití práva založen.

[67] Na zneužití práva stěžovatel usuzuje i proto, že dluhopisy byly upsány osobami spojenými s žalobkyní. Tato skutečnost je ale přirozeným důsledkem toho, že vydanými dluhopisy byl splněn závazek žalobkyně k výplatě dividend. Nejvyšší správní soud se v minulosti zabýval zneužitím práva ve vztahu k dani vybírané srážkou podle zvláštní sazby daně, jakož i vědomostí akciové společnosti o zneužití práva jejími akcionáři. Podle jeho názoru nelze *„přistoupit na premisu, že stěžovatelka je jakousi nezávislou entitou, s níž nelze spojovat jednání osob, které tvoří její nejvyšší orgán a určují tak její fungování. Za situace, kdy i Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že původní akcionáři stěžovatelky a společnost ZexeZ Re, jako její nový akcionář, provedli jednotlivé operace za účelem vyhnutí se odvedení daně z příjmu, nelze dost dobře tvrdit, že stěžovatelky se tyto transakce nedotýkají*“ (rozsudek NSS č. j. 6 Afs 376/2018-46, bod 57). Vzájemná propojenost emitenta a upisovatelů je tak nepochybně okolností, která případné zneužití práva může usnadnit, byť jej neimplikuje. I v případě transakcí mezi spojenými osobami ale musí být prokázán úmysl získat neoprávněnou daňovou výhodu coby hlavní motivace daných transakcí. Nelze jej bez dalšího předjímat s ohledem na vzájemnou propojenost subjektů.

[68] Lze jen dodat, že záměr obnovit původní dividendovou politiku akcionáři vyjádřili již v roce 2011, tedy před přijetím zákonné úpravy, která fakticky od daně osvobodila úroky z korunových dluhopisů. Je-li zneužitím práva jeho vědomé a záměrné užití v rozporu s jeho smyslem a účelem s cílem získat neoprávněnou daňovou výhodu, pak prokazatelný záměr

vyplatit dividendy časově předcházející právní úpravě, která tvrzené zneužití práva měla umožnit, zásadně zpochybňuje, že by výplata dividend byla motivována snahou budoucích upisovatelů o získání neoprávněné daňové výhody.

IV.d K dalším kasačním námitkám

[69] Stěžovatel nesouhlasí se skutkovým závěrem městského soudu, podle něhož dluhopisy byly veřejně nabízeny. Tvrdí-li, že cenný papír nelze nabízet dříve, než je vydán, pak tento právní názor, který byl vyjádřen v rozhodnutí o odvolání, nelze apriorně odmítnout jako nesprávný, v rozhodnutí o odvolání ovšem není nikterak odůvodněn. V napadeném rozsudku pak městský soud (body 57 až 59) vyložil, že i nabídku dluhopisů před jejich emisí, avšak po vzniku záměru dluhopisy vydat, lze považovat za doklad toho, že dluhopisy byly veřejně nabízeny. Stěžovatel ve své kasační argumentaci pouze setrval na přesvědčení, že hledání zájemců o dluhopisy před datem emise dluhopisů neprokazuje jejich veřejnou nabídku, aniž by proti posouzení věci městským soudem vystavěl jakoukoliv argumentaci. Nejvyšší správní soud proto nemá důvod odchýlit se od posouzení této otázky městským soudem. Je-li posuzována veřejnost nabídky v obecném chápání významu tohoto slova, přičemž z kasační argumentace stěžovatele neplyne, že by mělo jít o veřejnost ve smyslu některého z právních předpisů na finančním trhu, pak lze i nabídku dluhopisů předcházející jejich emisi, pokud je adresována osobám stojícím zcela mimo akciovou společnost, považovat za snahu nabízet dluhopisy veřejně. Pokud by se taková nabídka setkala s pozitivní odezvou, mohla by navzdory její předčasnosti vést k úpisu dluhopisů dalšími osobami. V této souvislosti stěžovatel také namítá, že žalobkyně neprokázala tvrzenou nabídku dluhopisů v Obchodním věstníku. Vzhledem k tomu, že důkazní břemeno ohledně okolností rozhodných pro použití zásady zákazu zneužití práva nese správce daně, ale nelze z neunesení důkazního břemene žalobkyní ohledně jednoho dílčího tvrzení dovozovat žádné zásadní důsledky.

[70] Městský soud dále podle stěžovatele nesprávně vyhodnotil celkový sled událostí a vyjádřil se jen k některým z nich. Nově ale poukazuje jen na registraci dluhopisů u centrálního depozitáře cenných papírů, aniž by osvětlil, jaký význam by tato skutečnost v úvahách o zneužití práva měla mít. Nejvyšší správní soud v uvedené skutečnosti nespatřuje nic, co by mohlo zpochybnit právní názor městského soudu vyjádřený v napadeném rozsudku.

[71] Zcela stranou ponechal městský soud zaúčtování souvisejících transakcí. V tom lze se stěžovatelem souhlasit. Ani okolnosti účtování v souvislosti s dluhopisy nicméně nedokládají, že by účelem transakcí bylo zkrácení daně z příjmů žalobkyně. Závěrem, který z účetních záznamů žalobkyně stěžovatel činí, je jen to, že žalobkyně emisí dluhopisů a jejich upsáním jejími akcionáři pouze překlasifikovala jeden typ závazku na jiný. V tom ale nelze spatřovat ničeho podezřelého, co by nespadalo do ekonomického smyslu popsaných transakcí. Tato skutečnost je přirozeným důsledkem toho, že dluhopisovým financováním byla kryta výplata dividend, resp. že dluhopisy byly použity k oddálení výplaty dividend jejím akcionářům. V souladu s tím upsané dluhopisy odpovídají poměrům výplaty podílu na zisku, nikoliv poměru akcií vlastněných jednotlivými akcionáři. Nesprávná účtová třída, kterou měla být podle stěžovatele stejně jako převedením akcií na nově založené společnosti skryta identita upisovatelů dluhopisů, nevypovídá ničeho o snaze žalobkyně uměle zvýšit daňově uznatelné náklady.

[72] Stěžovatel dále poukazuje na smluvní ujednání s Českou spořitelnou a dodává, že ta by jistě nesouhlasila s výplatou dividend, jestliže by vedla ke skutečnému odlivu finančních prostředků. Uvedené tvrzení není v první řadě podloženo žádným důkazním prostředkem. Kromě toho je vystavěno na představě, že se výplata dividend nijak neprojevila v majetku žalobkyně. Tato představa je ale mylná. Rozhodnutím o rozdělení zisku se navýšily závazky žalobkyně a současně vznikla pohledávka akcionářů. Fakticky tak byl odčerpán vlastní majetek žalobkyně a zrcadlově k tomu zvýšen majetek akcionářů. Tím, že výplata dividend byla nahrazena upsáním dluhopisů, nebyly popřeny tyto účinky, ale toliko se oddálily úhrady za cenu úroku. Pokud by ale bylo prokázáno, že toto oddálení bylo důsledkem požadavku České spořitelny, byl by to racionální požadavek ze strany financující banky. Uspořádání právních vztahů v reakci na požadavky osoby, která se na zneužití práva podle správce daně nijak nepodílela, může jen stěží o zneužití práva svědčit. Tak je tomu v posuzované věci i v případě následných ujednání s Českou spořitelnou, kterými byly podřízeny pohledávky z dluhopisů a ve prospěch České spořitelny k nim bylo zřízeno zástavní právo. Určitý význam by těmto zjištěním mohl být přiznán, pokud by s tímto postupem snižujícím ekonomický smysl transakcí, byli akcionáři seznámeni již před úpisem dluhopisů. To ale prokázáno nebylo.

[73] Pochybnosti stěžovatele se týkají i toho, že by prostředky ponechané žalobkyni byly investovány do jejích projektů. Jakékoliv skutečnosti, které by svědčily o nesprávnosti tohoto závěru městského soudu, ale neuvádí. Úvaha městského soudu podle stěžovatele pouze nereflektuje podstatné okolnosti, jimiž měl být odkup dluhopisů žalobkyní v roce 2018, ke kterému se měli rozhodnout všichni akcionáři současně. Stěžovatel naznačuje, že se tak stalo ve prospěch akcionářů, nikoliv žalobkyně, a že žalobkyně neměla „*žádnou pravomoc vlastníky dluhopisů k prodeji jejich dluhopisů přimět*“. Význam této argumentace ale Nejvyššímu správnímu soudu uniká, jelikož emisní podmínky v oddílech 13.2. a 13.3. dávají emitentovi (žalobkyni) možnost kdykoliv předčasně splatit dluhopisy. Vlastníkům dluhopisů umožňují žádat o předčasné splacení pouze při porušení vymezených povinností emitentem. Jakkoliv odkup a předčasné splacení dluhopisů nejsou totéž, důsledky odkupu dluhopisů žalobkyní i předčasného splacení dluhopisů na majetek žalobkyně i jejích akcionářů jsou shodné. Mohla-li žalobkyně kdykoliv přistoupit k předčasnému splacení, nespatřuje Nejvyšší správní soud ničeho podezřelého v tom, že jí její akcionáři koordinovaným postupem umožnili dluhopisy odkoupit. Stěžovatel odkazuje na části seznámení vydaného v odvolacím řízení, avšak ani z těchto odkazovaných částí zřetelně nevyplývá, proč by předčasné splacení dluhopisů mělo nasvědčovat zneužití práva. Naopak ze seznámení vydaného v odvolacím řízení (bod 305) vyplývá, že žalobkyně měla dostatek prostředků k odkupu dluhopisů a po odkupu prosperovala. Z toho lze usuzovat, že se žalobkyně odkupem dluhopisů vyhnula dalším úrokovým nákladům, aniž by to mělo negativní následky na její ekonomickou činnost, v čemž lze nepochybně spatřovat její prospěch.

[74] Odkaz městského soudu na rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 10 Afs 16/2023-78 je podle stěžovatele nepatřičný, jelikož se zabýval zneužitím práva v souvislosti s osvobozením podílů na zisku od daně z příjmů v kontextu založení holdingu, tedy problematikou zcela odlišnou. To, že se odkazovaný rozsudek zneužitím práva zabýval v jiném kontextu, je skutečností nespornou, na kterou odkazuje i městský soud (bod 72 napadeného rozsudku). Důležité je, zda z odkazovaného rozsudku vyplývající právní názory

lze po určitém zobecnění použít na zde posuzovanou věc způsobem, jak to učinil městský soud v napadeném rozsudku. Ten odkázal na ty části uvedeného rozsudku, podle nichž musí být správcem daně prokázáno rovněž to, že získání daňové výhody bylo jediným, či alespoň převažujícím důvodem jednání daňového subjektu. Tento právní názor je použitelný na případy zneužití práva obecně, proto skutkové odlišnosti odkazovaného rozsudku nejsou okolností, která by odkaz na něj činila pro nyní posuzovanou věc nevhodným.

[75] Nejvyšší správní soud nepovažuje za vyloučené, aby bylo v rozhodnutí o výplatě podílu na zisku a jeho financování emisí dluhopisů shledáno zneužití práva. Samotná daňová uznatelnost úrokových nákladů je nicméně podmíněna vynaložením prostředků na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů, a tu stěžovatel považuje za nespornou. Již z toho v posuzované věci plyne, že daná transakce má ekonomický smysl. Okolnosti vedoucí správce daně k závěru, že danou transakcí daňový subjekt zneužívá právo, musí být takové intenzity, aby jinak nesporný ekonomický smysl transakce převážily ve prospěch závěru, že primárním smyslem transakce (nebo souboru transakcí) bylo zneužití práva. Správce daně ovšem neprokázal takové okolnosti, z nichž by vyplynulo, že transakce vedoucí k odečtení úrokových nákladů od základu daně z příjmů žalobkyně byly primárně provedeny za účelem získání neoprávněné daňové výhody.

V. Závěr a náklady řízení

[76] Nejvyšší správní soud neshledal kasační stížnost důvodnou a nezjistil ani žádnou z vad, ke které by musel přihlédnout z úřední povinnosti. Kasační stížnost proto zamítl podle § 110 odst. 1 věty poslední s. ř. s.

[77] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud tak, že úspěšná žalobkyně má vůči neúspěšnému stěžovateli právo na náhradu nákladů řízení, které důvodně vynaložila (§ 60 odst. 1 věta první za použití § 120 s. ř. s.). Náklady řízení žalobkyně tvoří odměna a náhrada hotových výdajů jejího zástupce. Odměna za tři úkony právní služby učiněné v roce 2025 [vyjádření k doplnění kasační stížnosti a dvě vyjádření k dalším podáním stěžovatele ve smyslu § 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů] činí v dané věci 30.900 Kč [§ 7 ve spojení s § 10b odst. 5 písm. a) advokátního tarifu]. Náhrada hotových výdajů zástupce za každý z úkonů právní služby představuje paušální částku ve výši 450 Kč za tento úkon právní služby (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu), celkem tedy 1 350 Kč. Zástupci žalobkyně tak náleží odměna a náhrada hotových výdajů v celkové výši 32.250 Kč. Zástupce žalobkyně je společníkem společnosti Deloitte Legal s.r.o., která je plátkyní daně z přidané hodnoty, pročež se jeho odměna a náhrada hotových výdajů navyšuje o tuto daň ve výši 21 %, tj. o 6.772,50 Kč. Stěžovatel je tak povinen zaplatit žalobkyni náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ve výši 39.022,50 Kč, a to k rukám jejího právního zástupce. Ke splnění této povinnosti stanovil soud stěžovateli přiměřenou lhůtu 30 dnů.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. listopadu 2026

Mgr. Aleš Roztočil
předseda senátu